د حكومت سيستم يا ½ول : }ارلماني يا ولسمشري/ جمهور رياست

}ارلماني كه ولسمشري ديموكراسي : كومه يوه يT غوره ده ؟

يT له متحدو ايالاتو “T د اجراييT او د قانون جو«ونT جلا قوتونه }كT شته دي د نورو هغو ©ولو هيوادونو }ه باب “T ƒومان كيºي باثباته ديموكراسي لري ، داسـT اساسي قانون خا|ل كا¼ى “T لºT ترºه تر يو£ ¥ايه }ارلماني دى . }ارلماني اساسي قانون د اجراييي او قانون جو«ونكT ادارU قوتونه لري ، او }ه دU ½ول ترلاسه كيºي “T حكومت }كT }ه قانون جو«ونكT جرƒT كT اكثريت ته ا«تيا لري “T واك ترلاسه كا¼ي او ورسره }اتT شي .

}ارلماني ½ول د سياستوالو او اكاديميكو دوا«و كسانو تر منЅ ƒران يا د منلى سيستم دى . اصلي دلايل يT د }ارلماني او ولسمشري سيستمونو تر منЅ }ه تو}يرونو كT دى : دا حقيقت “T }ه }ارلماني سيستم كT قانون جو«ونكي µايي حكومت د اعتماد د رايT له لارU ليرU كا¼ي ، كله “T دغه ½ول رايه وا“ول شي يا خو نوى حكومت جو«يºي او يا هم كه داسـT ناشونT وي نو نوي انتخابات كيºي . }ه ولسمشري يا د جمهوري رياست }ه سيستم كT حكومت او قانون جو«ونكT جرƒه ©اكلT موده }ه خا|لواكو شرايطو كT تÞروي .

داسـT باور دى “T دغه بنسªيز تو}ير هغو سيستمونو ته “T دغه ½ولونه }كT كار كوي ¥ينT }ايلT يا عواقب لري :

١ د ولسمشرN }ه سيستم كT داسـT فكر كيºي “T حكومت }ه قانون جو«ونكT جرƒه كT د اكثريت ملاتا¼ نه لري ¥كه “T داسـT كوم سيستم نشته “T همدا خبره }رU يقيني شي “T كوم اكثريت شته دى .

٢ د ولسمشرN }ه سيستم كT به د حكومت او قانون جو«ونكT جرƒT ترمنЅ }ه ©|ه ولا« حالت عادي خبره وي او د دغو دوا«و ¥واكونو تر منЅ به خبره لانجT ته راكا¹ي .

٣ د ولسمشرN }ه سيستم كT ©تلافونه }ه نادره توƒه ليدل كيºي ، بيا هم دليل دا دى “T

داسT –ه }ه دU سيستم کT نشته “T خاص سياست وال او يا د دوی سياسي ƒوندونه سره وه®وي “T خ|لو کT او له حکومت سره همکاري وکå½ي .

W د ولسمشرN }ه سيستم کT }ريکå¼U }ه عمومي توƒه مرکزيت نه لري ، مطلب دا “T ولسمشر يا جمهور ريس د قانون جو«ونکو له خوا “متو شوي و«انديز ته ¥واب وايي ، او هغه بيا داسT جو« شوي “T }کT سياستوال شخصي والي ته ƒوري ƒوندي ت„لارU ته }ام نه کوي . }ايله يT دا شي “T د ت„لارو د }لي کولو او }ر هغو د اغيز ل|اره د حکومت توان لº شي او ½يره ممکنه ده “T د $ حکومت کولو کå¼کي• # }P · شي .

}ه همدU دلايلو –رƒند منطق µايي µکاره شي ، کوم هيوادونه “T تل|اT ديموکراسي غوا«ي بايد }ارلماني سيستم د خ|ل حکومت ل|اره غوره کå½ي . خو بيا هم دا استدلال کافي نه دی “T د ولسمشرN ر‡يم دU د انتخاب و« ½ول نه وي . }ه }يل کT خو دا “T که هر ½ول حکومت وي }ه هغو هيوادونو کT د ديموکراسM د «ن„يدو ويره ½يره وي “T في کس عايد يT لº وي . سا|ينه خبره دا ده “T که د في کس کلني عايدات تر زرو امريکايي ½الرو د کال لº وي (}ه ١٩٨R کال کT امريکايي ½الر) هورU ½ير امکان شته “T }ارلماني ديموکراسي }کT د ولسمشرN }ه }رتله ‡ر ونå¼يºي (مطلب دا “T د ديموکراسM }ر ¥ای زور واکي يا ديکتاتوري راشي) }ه همداسT هيوادونو کT د }ارلماني ديموکراسM ا©کلي عمر اووه کاله دی او د ولسمشرN د سيستم لس کاله ƒÀل شوی دی . }ه دU حساب تو}ير ½ير زيات نه دی او بايد لويه خبره ترU جو«ه نه شي . کومه خبره “T مهمه ده دا ده “T د لºو عايداتو }ه هيوادونو کT دوا«ه ½وله ديموکراسM له لوی خطر سره مخامخT وي او د حکومت جو«ولو بÀه د ديموکراسM د }اتT کيدو ل|اره ½ير –ه نه شي کولی . له همدU امله د اوسنيو باثباتو ديموکراتو هيوادونو “T تر ©ولو شتمن هم دي ، تجربT دومره }ه درد نه خوري او دلايل يT ¥ان„¼و هيوادونو }ورU محدود دي ، لکه تاريخي سابقه او يا د اوسني مشرتابه¤ خوµه يا ذوق ، µايي د حکومت }ه خوµولو کT ½يره مهمه وي .

خو که ان مو[1] د اوسنيو ديموکراتو هيوادونو تجربو ته }ام هم وکå½و ، داسT ½ير µه دلايل

شته “T د ولسمشرN د ديموكراسM }ه }رتله د }ارلماني ديموكراسM د }اتT كيدو µه
ريكار½ له دغو سيستمونو يا د اساسي قانون له اصولونو سره ة¼او نه لري . د همدU ©كي
ا|اره داسT ¥ينT شواهد دلته شته دي :

١ دا خبره رµتيا نه ده “T د ولسمشرN ديموكراسي }ه }رله }سT توƒه د اجراييT او قانون جو«ونكT ادارU تر منŠ }ه ©|ه ولا« حالت سره مخامخ وي . تر ©ولو µه ©كل دا دى “T د ©ولو قضيو يو }ه دريمه برخه د ولسمشرN }ه ديموكراسM كT }ه ©|ه ولا« حالت ته ¥ي . له دU –خه مطلب دا دى “T قانون جو«ونكي يوه لايحه ومني او ولسمشر يا جمهور ريس يT ويªو كه¼ي او بيا قانون جو«ونكي د ولسمشر }ه ويتو –ه نه شي كولى .

٢ دا خبره رµتيا نه ده “T }ارلماني ديموكراسي هي®كله }ه ©|ه ولا« حالت سره نه مخامخيºي ، د }ارلماني ديموكراسM }ه ©|ه ولا« حالت له هغه بڼل دى “T د ولسمشرN }ه ديموكراسي كT يT وينو خو هغلته هم }¶ڼيºي . }ه }ارلماني ديموكراسي كT هغه وخت }ه ت|ه ولا« حالت رامنŠ ته كيºي “T انتخابات وشي ، }ه جرƒه كT كوم –رƒند اكثريت نه وي ، حكومت د جرƒT له لورU كمزورى ملاة¼ ومومي ، د اعتماد له رايT سره مخامخ شي ، نوى حكومت جو« شي ، هغه هم كمزورى وي ، }ه جرƒه كT د اعتماد نوU رايه ومنل شي ، د ƒوندونو كوم بل ائتلاف حكومت نه كه¼ي جو« ، نوي انتخابات وشي او بيا هم كوم –رƒند اكثريت ونه ليدل شي . دا “T }ه ©|ه ولا« حالت به كومه بڼه خا|لوي µايي بله وي ، د اساسي قانون جو«µت }ورU به ا«ه لري ، خو حتمي نه ده “T }ايله دU له يوU نه }ه بلT كT µه وي . }ه دوا«و قضيو كT داسT اكثريت نشته “T د حكومت ملاة¼ وكه¼ي .

٣ دا رµتيا نه ده “T د ولسمشرN }ه ر‡يم كT دU سياسي لوبغا«ي داسT كومه ان„ڼزه ونه لري “T ايتلاف }كT جو« كه¼ي . دا خبره “T سياسي ƒوندونه }ه ولسمشري سيستم كT يوازU }ه تنهايي سره كار غوا«ي او له يو بل سره به همكاري نه كوي او كه حتى د حكومت برخه هم وي بيا به هم د ولسمشر يا جمهور ريس ملاة¼ نه كوي ، ناسمه خبره ده . وروستM –ي¼نT µيي “T }ه دوا«و ر‡يمونو كT د ايتلافونو جو«يدل ورته يا ان„يزU لري او

هغه دا “T د قانون جو«ونکو له لورU µاىي مفلوج حالت رامن§ ته شي ، خو دا به يوازU }ه ¥ان„¼و اداري شرايطو کT کي°ي “T ½ير کله بيا يوازU د ک¼کي• يوه غا«ه }خوانى واك غوا«ي . د }ارلماني او ولسمشري ايتلافونو تر من§ تو}يرونه يوازU }ه شميرو کT دي }ه صلاحيت کT يT نشته .

W د يو£ عام نظر خلاف }ه دU خبره هم }وهي°و “T د ولسمشرN ر‡يم له ƒÁ ƒونديز سيستم سره “ليدى شي . اصلآ کله “T د ƒوندونو شيره لº وي دوى }ه لا ½ير خطر کT وي “T }ه يو£ زورواکي يا ديکتاتور ر‡يم بدل شي . بله لا دا “T }ه دوا«و سيستمونو کT ايتلافي جو«µت هاله وده مومي “T سياسي ƒوندونه }کT ½ير وي .

R دا خبره هم –رƒنده ده “T د }ريک¼و لµاره غير مرکزيت يوازU د ولسمشرN د سيستم ميراث نه دى . د ولسمشرN }ه ديموکراسي کT داسT لارU شته “T د }ريک¼و کول }کT يو “وکا¬ ومومي او هغه قوتونه “T له مرکزه تP¶ته غوا«ي µاىي }ه همدU ر‡يم کT کار وک¼ي .

S وروستM خبره دا ده ، }ه کومو دلايلو “T }ارلماني ديموکراسي تر ولسمشري ديموکراسيو د ½ير }اي¶ت ريکار½ لري µاىي تر ½يره له هغو شرايطو سره ت¼او ولري “T د ولسمشرN ½يرU ديموکراسM }کT }يدا شوU دي لکه لاتينه امريکا کT “T يT وينو . که –ه هم دا هغه برخه ده “T لا تر اوسه }رU –ي¼نه کي°ي خو داسT شواهد شته “T }ارلماني ديموکراسي }ه هغو هيوادونو کT را}يدا کي°ي “T }و¨ يT }ه سياست کT واردمخه د لاس وهلو نخ¶T ن¶اT ورک¼ي وي . }ه همدU دليل د ولسمشرN ديموکراسي “T }ه کومو دلايلو }ه }رله }سT توƒه «ن„ي°ي }ه دU نه ده “T همدU سيستم کT نيم„¼تيا شته بلکه حقيقت دا دى “T دغه ½ول }ه هغو هيوادونو کT وينو “T عمومآ }کT ديموکراسي تر ½يره ¥اىه ن¼ي°ي .

نو د دU مانا دا شوه “T µاىي د ولسمشرN سيستم کار ورک¼ي ، که “يرU د همدU سيستم د خµلولو لµاره خµلواك دلايل وي نو µه به همدا وي “T د ولسمشرN داسT

سیستم جو« او غوره شي “T كار وركوي او داسT نه وي “T ©وله انر‡ي همدU انتخاب ته د اولیت وركولو }ه كار ول„يºي .

د ولسمشرN یا د جمهوري ریاست له اساسي قانون سره ت¼لي مسایل

د ولسمشرN یا جمهوري ریاست داسT ¥ینT ا«خونه شته “T تر }ارلماني هغه برتري لري . }ه یو£ ½یر سیاسي ناكراره حالت كT µايي دوه د اهمیت و« ¥ان„¼ي ارزµتونه وي او هغه دي : د ثبات اصطلاح ، “T سیاسي وضعیت نه یوازU تنظیموي بلكه د ا©كل و« يT هم ƒر¥وي او دوهم بیا د یو£ دفتر شته والی دی “T }ه خاوره كT یو ملي ¥ای یا ناحیه لري . خو دا دوه صفتونه كافي نه دي “T –وك دU }رU د }ارلماني سیستم }ر ¥ای ولسمشري سیستم غوره ك¼ي خو باید د }ریك¼و }ر وخت ورته }ام وشي .

د دU ل|اره “T د ولسمشرN اساسي قانون }ه سمه توƒه كار ورك¼ي نو باید درو ½یرو مهمو برخو ته }ام وك¼ي :

١ د ولسمشرN یا د جمهوري ریاست قانوني او اجندایي قوت

٢ د قانون جو«ونكو رول او د ولسمشرN انتخابات

٣ د ولسمشر بیا ©اكنT ته }ه اساسي قانون كT حدونه

د ولسمشرN یا د جمهوري ریاست قانوني او اجندایي قوت : د ولسمشرN هر اساسي قانون ولسمشري یا جمهوري ریاست ته یو –ه قانوني قوت وركوي . تر ©ولو مهم قوتونه يT دا دي :

١ د ويªو واك : دا واك له هغ¤ –ه سر“ینه اخلي “T وايي كه قانون جو«ونكT جرƒه هره لایحه ومني نو باید ولسمشر یا جمهور ریس }رU لاسلیك وك¼ي “T قانون وƒر¥ي . µايي }ه خا|ل وار ولسمشر }ر دغT لایحT نقد او له لاسلیكولو يT ½½½ه وك¼ي . كله “T ولسمشر له لویه سره یوازU لایحه ردوي نو }ه هغه حالت كT ولسمشر یوازU بشا|¼ یا د ويªو }وره قوت لري . كله “T ولسمشر یوازU د یوU لایحT }ر ¥ینو برخو نقد كوي نو هغه د ويªو

نيم„¼ى قوت لري . دلته µاي دا ‡به ژراÙسـتونكT وي . ¥كه "T د ويªو نيم„¼ى قوت لرونكى ولسمشر له داسـT حالت سره نه مخامخيºي "T يا به د ويªو درست واك لري او يا هم نيم ، دوى }ر قانون باندU د اغ‌ز لرلو لÜاره تر يوU ½يرU يا TÀƒ لارU لري او }ه همدU دليل ½ير غ‌¶تلي دي . كله "T ولسمشر يوه لايجه ويªو ك¼ي (كه بشـ¼ه وي كه نيم„¼U) نو عموماً دغه لايحه بيرته قانون جو«ونكو ته سـÜارل كيºي او هغه بيا دا موقع لري "T خÜله خوµه }ر ¥اى وساتي او د ولسمشر }ه ويªو }¶ه كيºدي . عموماً د كومT لايحT منلو ته "T –ومره اكثريت }كار وي }ه ويªو باندU د }¶T ‌Ù¶ودلو لÜاره تر هغT هم لوى اكثريت غوا«ي . د ولسمشرN يا جمهوري رياست ½ير اساسي قوانين ("T د متحدو ايالاتو هغه هم }كT شامل دى او د لاتينT امريكا د ولسمشرN ½ير اساسي قوانين هم }كT ¾ƒ دي) د ولسمشر د يوU لايحT د ردولو لÜاره دوه }ه درU اكثريت ته ا«تيا لري . كه "يرU همدومره اكثريت وي نو بيا ولسمشر ا« دى "T دغه لايحه لاسليك ك¼ي او قانون وƒر¥ي .

۲ د فرمان نافذولو قوت : دا د واكمن هغ¤ واك ته اشاره كوي "T د نويو قوانينو د خÜرولو }ه باب دى ، او دا واك }ه بيلا بيلو اساسي قوانينو كT شته دى ، "T }ه ولسمشرN او }ارلماني سيستم دوا«و كT ليدل كيºي . د فرمان نافذولو واك }راخ دى . لوم¼ى خو }ه كوم ¥اى كT "T فرمان نافذيºي هورU هم تو}ير كوي . ¥ينT اساسي قوانين ولسمشر ته يوازU د $ اجراييه اوامرو # اجازه وركوي "T يوازU او يوازU اداري اعلانونه دي او ½ير كله د قانون جو«ونكT جرƒT له لورU واردمخه منل شوي او اوس يT د عملي كولو لÜاره }ه فرمان كT يادونه شوU وي . نور بيا د ولسمشرN له لورU فرمان يوازU }ه ¥انƒ¼و شرايطو كT }ريºدي ، "T بيا هم –رƒند نه دي او }ه بنسªيزه توƒه د ولسمشر يو£ كار ته اجازه وركوي "T }ه يوه سيمه كT وشي (د سارU }ه توƒه $ مربوطه # $ بي¼نM # اقتصادي يا مالي مساله وي "T ملي ƒªT يT ايجابوي او دU ته ورته نور) . دوهمه دا "T د ولسمشرN له لورU د فرمان وركولو واك له خÜل وخت او زمان سره }ه ت¼او مختلف وي . عموماً د ولسمشر فرمان سر له هغه شـ‌بT عملي وي "T اعلان يT وشي . }ه ¥ينو مواردو كT تر

هغو }ر ¥ای }اتT وي “T د عملي كيدو وخت يT نه وي }وره شوى او }ه همدU وخت كT قانون جو«ونكي دا فرصت لري “T رد يT ك¼ي . او وروستM خبره دا “T }ه ¥ينو مواردو كT د واكمن فرمان سم لاسي }ه دايمي قانون بدليºي او }ه ¥ينو نورو وختونو كT بيا كه قانون جو«ونكT جرƒه }ه يو£ ©اكلي وخت كT هغه ونه مني نو له مودU او«ي .

٣ د قانون د و«اندU كولو ¥ان„¼ى واك : د متحدو ايالاتو اساسي قانون يوازU د كان„رس دننه د قانون د جو«ولو اجازه وركوي . د لاتيني امريكا }ه ¥ينو ولسمشري ديموكراسيو كT بيا }ه ¥ينو مواردو كT د ولسي جرƒT له لورU د قانون جو«ولو “اره محدوده ده د سارU }ه توƒه د وسله وال ¥واك د –ومره والي }ه برخه كT ، د كارونو }يدا كولو كT ، د ملكي ادارU }ه جو«µت كT او تر هر –ه مهم }ه بودجه كT د هغوى رول محدود دى . عموماً ولسي جرƒT اجازه لري “T دغه لايحه ترميم ك¼ي ، كه –ه هم ¥ينT شرايط به }رU وي لكه دا “T د ترميم داسT و«انديزونه كولى شي “T }ه بودجه كT كسر نه زياتوي او يا له لويه سره ل„¶تونه نه ½يروي . خو كه حتى د ترميم حق هم لري بيا هم جرƒT يا اسامبلM له داسT اجندا سره مخامخT دي “T دوى ن¤ بلكه ولسمشر ورته جو«U ك¼ي دي . او –رن„ه “T }وهيºو د “نو وهلو }ر يو£ حالت كT هغه ½له برلاسT وي “T اجندا يT جو«ه ك¼U وي نه هغه “T دا كار يT نه وي ك¼ى .

W د اوليت غوµتنT : }ه ½يرو ولسمشري اساسي قوانينو كT ولسمشران اجازه لري “T يوه لايحه $ بي¼نM يا د اوليت و« # وبولي . كه همداسT وشي نو اسامبلي ا«ه ده “T }ه نسبتآ لن¾ وخت كT }ر دغT لايحT رايه ورك¼ي (د سارU }ه توƒه }ه ٣٠ يا W٠ ور¥و كT) . دا د اساسي قانون يوه بله هغه برخه ده “T ولسمشر ته }ه قانون جو«ونكT اجندا كT برلاسي ور}ه برخه كوي .

دغه درستT برخT }ايلT لري “T }ه ¾ƒه ولسمشرN يا جمهوري رياستونه كمزوري يا }ياو«ي كوي . ¥ينT عالمان استدلال كوي “T د غ¶تليو ولسمشرانو سيستمونه له ستونزو

½ك وي او }ه }اى كT دوى د حكومت او يا حتى د ر‡يم }ه ك¼كي"ونو بدليºي . خو داسT دليل هم شته "T قوي ولسمشرN "T له زورواكو دورو –خه وروسته }ه اساسي قوانينو كT تعريف شوي لكه د برازيل او "يلي }ه هيوادونو كT هغه تر ½يره }ه دغو ملكونو كT د حكومتونو د هغو بريالي‍توبونو دليل جو«وي "T خ‌إل قوانين يT منلي يا }اس ك¼ي دي . د برازيل قضيه دلته ½يره ت¼او لري ¥كه "T هورU له مركز –خه ب‌Pدليدونكي ½ير عناصر سيستم كT ¥اى شول ، داسT يو هيواد "T }ه فدرالي توƒه جو« شوى او له اقتصادي }لوه ½0رU سره جلا سيمT لري ، سياسي ƒوندونه يT ½ير }ه خلكو نه دي ƒران ، جرƒو ته د ©اكنT ل‌إاره انتخابي سيستم يT د ورƒ¾يدو ل‌إاره ½ير خن¾ونه نه لري او داسT برخي لري "T د ايالاتو واليان يT د ƒوندونو }ه }ريك¼و اغيز لري . همدU جو«µت ته }ه }ام سره د اغيزمن سيستم ل‌إاره هيلT ºا وU ، ½ير ƒوندونه ، ماتيدونكى كان„رس او داسT ولسمشر يا جمهور ريس "T }ه مخالفينو باندU تكيT ته او ½يرو ƒرانو ايتلافونو ته ا« دى "T يو قانون }رU ومني . خو بيا هم د همدU هيلو خلاف }ه برازيلي كان„رس كT قانوني "لند د مل„رتياو يوه لو«ه ك"ه µوولT ده "T ولسمشران }كT }ه يوه باثباته ا0تلاف تكيه كولى شي او هغوى يT }ه ½يرو قانوني اجنداو كT ملا ت¼لT ده . دا نه منونكى ترتيب بيا د ولسمشر }ه قانوني واك كT يوه برخه لوبوي "T د ١٩٨٨ كال }ه اساسي قانون كT ورك¼ل شوى دى ، }ه هغT كT د وي³و نيم„¼ى حق ، د فرمان نافذولو ، د ¥ان„¼ي قانون د منلو ل‌إاره د اوليت يا بي¼U د غوµتنT حق او دا واك هم شامل دى "T د بودجT }ه قانون كT ¥ان„¼ى او خاص واك ولري . د حكومت د قانون جو«ونT له دU بريالي‍توب سره دU حقيقت هم مرسته ك¼U ده "T كان„رس تر ½يره }ه خ‌إله اداره كT مركزيت لري ، د ƒوندونو مشران ½ير قوت لري "T كه ا«تيا وي نو دايمي كاري كمªPT }ريºدي او د جرƒT ل‌إاره خ‌إله اجندا جو«ه ك¼ي . طبعآ دغه اداره بيا }ه اساسي قانون كT نشته او د اسامبلM له خ‌إلT }ريك¼U جو«ه شوU ده . خو د جمهور ريس يا ولسمشر ل‌إاره دا ضروري ده "T يو باثباته قانون جو«ونكى ايتلاف "متو ك¼ي "T له ©ول اختلاف سره سره }ه }رتلييزه توƒه }كT }ه ºا شمير

کT سياسي ƒوندونه برخه ولري .

د قانون جو«ونکو جرƒو او د جمهوري رياست يا ولسمشرN انتخاباتو ته قوانين:

د ولسمشرN سيستمµايي }ه هغو دوا«و برخو کT اغيزمن شي "T }ه –ه ½ول ولسمشر او }ارلمان ©اکل کيºي .

<u>د }ارلمان انتخابات:</u> د جمهوري رياست يا د ولسمشرN د سيستم }ه باب اوسنی فکر دا دی "T }ه اسامبلM کT بايد ƒوندي تو}يرونه }ه لو«ه ک"ه نه وي . داسT باور دی "T د ƒوندونو د شميرU کمولو لµاره تر ©ولو اسانه او ساده لاره دا ده "T د انتخاباتو ½ير محدود سيستم جو« شي ، داسT يو "T د سارU }ه توƒه د هرU ولسوالM }ه سر يو استازی غوره کوي (د رايو د شمير له لارU د استازيو د انتخاب }ه }رتله دغلته لº شمير ƒوندونه را¥ي) يا د ƒوندي استازيو لµاره د رايو نسبتآ لويه شميره (د مثال }ه ½ول داسT غوµتنه "T }ه سلو کT تر }ن¦و ملي رايو لº ƒªونکي ƒوندونه به }ه }ارلمان کT استازي نه لري) دغه راز د سياسي ƒوندونو د جو«ولو }ه لاره کT قانوني خنڈونه او يا د دغو درو سرو يوه ƒ¾وله دا کار کولی شي . داسT ƒومان دی "T د دU }ايله به دا وي "T ƒوندي سيستم دی خو }ه }رتليبزه توƒه }کT سياسي ƒوندونه لº دي او حکومت ½ير باثباته دی . (مثال يT دا "T د حکومت ملاټ¼ به د يو£ يا –و ƒوندونو له خوا کيºي او }ه }ارلمان کT به د قانون منلو توان لري .)

البته همدا حقايق "T استدلال }رU وشو د }وµتنT و« دي . داسT –ي¼نT شته "T وايي د ولسمشرN ر‡يمونه هاله ‡ر ماتيºي "T د ƒوندونو شميره }کT نسبتآ لº وي . د سارU }ه توƒه دوه يا }ن¦ه ƒونده ، }ه بله ‡به Áƒ ƒونديز سيستم "T لº وي نو همدا خطر }کT ½ير دی . خو بيا هم دا –رƒند باور "T د ƒوندونو }ه کمزورN کT د ولسمشرانو لµاره ايتلاف جو«ول ƒران دي هغه خبره ده "T شواهدو ثابته کU½ ده . حقيقت دا دی "T }ه دوا«و سيستمونو کT هغه وخت د حکومتونو ايتلافونه ½ير وي "T }ه اسامبلM کT لوی }وند }ه سلو کT تر ۳۳ لº –وکM لري ، دا د هغو }ه نبست µه دي "T }ه اسامبلM کT }ه سلو کT

له ۳۳ –خه تر R۰ }ورU –وکM ولري . له دU سره سره دا خبره هم سمه نه ده "T د ولسمشرN }ه ديموكراسيو كT هغه وخت د ر‡يم د نه¼يدو "انس ½ير وي "T اصلاً }كT كوم ©تلاف نه وي جو« شوی . وروستاM خبره "T تر ©ولو µه شواهد ورته شته (او }ه دU برخه كT تر ©ولو مهم ƒوا ¸ او خبرداری هم ورسره مل دی) دا µيي "T د يو£ اقليتي ƒوند د ولسمشر يا جمهور ريس حكومت "T د يو£ داسT ƒوند له لورU كنتروليºي "T }ه اسامبL كT }ه سلو كT تر R۰ ½يرU –وكM نه لري }ه دU مانا نه دی "T د اقليتي او يا اكثريت ايتلاف د حكومت }ه }رتله دU د قانون }ه منلو كT لº اغيزمن وي . نو }ه دU حساب كله "T هيوادونه د ولسمشرN }ه ديموكراسM كT د برخT }ه حساب د استازيو بÀه خ|لوي او يا د انتخاباتو بل محدود ½ول مني دا مانا نه وركوي "T له باورونو سره سم لوی زيان ويني .

كه زيان يT ½ير نه وي نو ƒªT يT دومره ½يرU دي "T د برخو }ه حساب د استازيو سيستم خ|ل شي . كه "يرU دا ر|µتيا وي "T له يو£ غ¶تلي ولسمشر او مركزي اسامبLM سره د ولسمشرN سيستم بريالی كيدای شي نو ورسره دا هم ر|µتيا دي "T د استازيو }ه برخه كT به يو –ه زيانونه هم مل¤ وي . يو قوي ولسمشر او مركزي اسامبLM به µايي له حكومت سره }ه حكومت كولو كT مرسته وك½ي ¥كه "T دوی د قانون جو«ونكT ادارU د ¥انL¼و غ¼يو شته والی له اهميته غور¥وي . كه –ه هم دا له عادي }ارلماني ديموكراسM –خه ½ير تو}ير نه لري (د برتانيا }ه }ارلمان كT د ƒوندونو د ©يªT ك"T غ¼ي بT له دU "T د خ|ل ƒوند له لورU }ه ©اكل شويو لايحو رايه ورك½ي ، نور ½ير –ه نه كوي) خو دا خصوصي كسانو ته ƒرانوي "T د خ|LT انتخابي نايحT د و¼ƒو د ƒªو استازيتوب }ه اسامبLM كT وك½ي . نو }ه دU حساب }ه قانون جو«ونكT جرƒه كT د ولسمشرانو برلاسي }ه دU مانا وي "T قانون جو«ونكي د خ|لو نايحو }ه استازيتوب كT له خن¾ونو سره مخامخيºي . خو د ولسمشرN }ه ر‡يمونو كT دوه نورU لارU شته "T د $ حكومت كولو # "ارU µه كوي :

١ اول دا “T سياسي بهير ته دشامليدونكو نظرونو د تنوع }ه محدودولو سره نماينده ƒي محدودي°ي ، د انتخاباتو محدودول او د ƒوندونو قانون د ƒوندونو شميره ل°وي او دا “انس ½يروي “T حكومت به }ه قانون جو«ونكT جرƒه كT ½ير ملاتة¼ تر لاسه ك¼ي او }ه دU توƒه به $ حكومت كول # لا ½ير ك¼ي .

٢ يوه بله لار د ½ير زغم او ƒوندونو قانون خ|لوي ، دغه بÀه }ه نظرونو كT ½ير تو}ير او تنوع مني خو د خصوصي استازيو د –ه كولو او }ريك¼U }ه برخه كT حدونه لري .

د يادونT و« ده “T }ه دوا«و ½ولونو كT د $ حكومت كولو # او $ استازيتوب # تر من§ له يو –ه تÞريدل شته . دا له دU سره تو}ير كوي “T د سيستم }ه و«تيا باندU “يرU بنديزونه ل„يدلي “T د موجودU ©ولنT د بيلا بيلو ƒªو استازيتوب وك¼ي . زما }ه ƒومان كوم ساينسي دليل نشته “T –وك د دوا«و تر من§ يو خو ¸ ك¼ي . دوا«ه سيستمونه µايي ¥كه كار ورك½ي “T د ديموكراسM د }©¶ت “انسونه }ه دوا«و كT يو شان دي . يو مهم تو}ير }كT دا دى “T يو }ه سياسي سيستم كT د نظرونو د ¥ايولو ، }يلولو او –رƒندولو دى او بل بيا همدU نظرونو ته نور “انس وركوي “T واوريدل شي او }ه انتخابي صحنه كT }ه اسانM سيالي وك½ي . كه همدا }ه خ|ل ذات كT يوه مثبته خبره وي نو بيا }ه دU دلالت كوي “T دوهمه لاره بايد }ه لومه¼نM باندU غوره وبلل شي .

<u>د ولسمشرN يا جمهوري رياست انتخابات</u> : د ولسمشرانو يا جمهور ريسانو د ©اكنT ل|اره بيلا بيلT لارU شته . دلته ز£ غوا«م “T يوازU }ه دوه ½ولونو ©ين„ار وك½م . لومه¼ى د ولسمشر د ©اكنT }ر قوانينو دى . دوهم بيا د }ارلمان له انتخاباتو سره }ه تة¼او د ولسمشرN د انتخاباتو }ر وخت دى .

١ د ولسمشرN د سيستم يوه ƒªه دا ده “T دغلته د يوU –وكM ل|اره ©ول ملت رايه وركوي . دا حالت }ه ¥ان„U¼ توƒه هغه وخت ƒªور دى “T سياسي حالات ترين„لي وي او }ه دU ½ول ولسمشري د يو والي اوتماميت ل|اره د يو£ قوت }ه توƒه كار وركولى شي . خو د همدU كار ل|اره بايد د ولسمشر يا جمهور ريس د انتخاباتو ل|اره قوانين µه }ه غور “متو

شي “T د يو والی ل|اره لPوالتيا }يدا ك¼ي او داسT نه وي “T موجود سياسي ، توكميز ، جغرافيايي يا مذهبي بPلتون نور هم غ¶تلی ك¼ي .

داسT كوم واحد عمومي فورمول نشته “T د تو}يرونو او بPلتونونو }ه حالت كT دU د ولسمشرN د انتخاباتو د طرحT ل|اره وكارول شي . دا ¥كه “T تر ©ولو غوره سيستم د ©ولT خاورU }ه لرو بر كT د بيلا بيلو و¼ƒيو }ه و0ش }ورU تﻪ¼لی دی . يوه خبره بايد –وك }ه ز«£ ولري “T د ولسمشرN د انتخاباتو ل|اره له قوانينو –خه µل|ايي د موجودو تو}يرونو د ختمولو كار واخيستل شي . د سارU }ه توƒه يو ميكانيزم µل|ايي دا وي “T كانديدان بايد له خ|لT محدودU ناحيT –خه دباندU هم د بري ل|اره رايT ترلاسه ك¼ي . همدا لاره }ه نايجيريا كT هم خ|له شوU ده ، هورU بايد د ولسمشرN د انتخاباتو ƒªونكی د ملي رايT مجموعه ترلاسه ك¼ي او لº تر لºه }ه سلو كT ٢R رايT او له درو –خه }ه دوو ايالاتو كT –وكM وƒªي . يوه بله لاره د سرU لنكا د ولسمشرN }ه انتخاباتو كT كاريºي هلته بديله رايه ده او له رايه ا“وونكو –خه غوµتل كيºي “T ©ول كانديدان (منفي يو) }ه }رله }سT توƒه يا د نمبرو }ه ½ول ياد ك¼ي ، وروسته بT له هغو دوو كسانو “T تر ©ولو ½ير ياد شوي نور كانديدان ليرU كيºي تر –و “T يو كس }كT }ه سلو كT تر R٠ ½يرU رايT تر لاسه ك¼ي . نو دا تر دU حده وي “T }ه لوم¼N رايT كT يو كانديد هم اكثريت رايT نه شي ƒªلی ، او دوی به لPواله وي “T د كانديدانو }ه ½له كT د لو« مقام ترلاسه كولو }ه نيت له خ|لو ناحيو دباندU هم رايT وومي .د كار له }لوه دU ته ورته ميكانيزم اوس }ه لاتينه امريكا كT خ|ل شوی دی . تو}ير دا دی “T هلته له رايه ا“وونكو –خه يوازU د لوم¼نيو دوو كسانو ل|اره رايT غوµتل كيºي او د نورو كسانو ل|اره خوµه }ه يو£ بل }¼او كT وي ، دا }ه حقيقت كT هغه وخت كيºي “T د ولسمشرN انتخابات د مطلق اكثريت له ½ول سره سم تنظيم شوي وي . }ه دU بÀه كT انتخابات كيºي او كه هيُ”ا هم }ه سلو كT تر R٠ ½يرU رايT ترلاسه نه ك¼U نو د هغو دوو كانديدانو تر منƒ بيا انتخابات كيºي “T تر ©ولو ½يرU رايT يT ƒªلT وU .

دلته هغه ¥اى نه دى “T د همدU دوا«و سيستمونو }ر ¥ان„¼و ƒªو او زيانونو خبرU وك¼و . دوى يوازU د هغ¤ ليست يو –و استازU دي “T µايي ½ير لوى وي . د يادونT او ©ين„ار خبره دا ده “T }ه –ه ½ول د جمهوري رياست انتخابات كيºي هغه بايد ممكنه ستونزمن تو}يرونه ورك ك¼ي او د يو والي ل|اره د يو£ قوت كار ورك¼ي .

٢ د جمهوري رياست يا ولسمشرN او }ارلمان ل|اره انتخابات تل }ه يو£ وخت هم ممكنه دي (لكه }ه كاسـªاريكا كT) يا تل }ه بيلا بيلو وختونو كT هم شوني دي (لكه د برازيل د ١٩WS_ ١٩SW كلونو }ه ديموكراتيك }Þر كT) او يا µايي تل فرق وك¼ي (لكه }ه متحدو ايالاتو كT “T د قانون جو«ونكT جرƒT وخت دوه كلن او د ولسمشر –لور كلن دى او }ه هرو –لورو كالو كT يو وار }ه يو£ وخت كيºي) داسـT يو –ه شواهد شته “T دغه دوا«ه انتخابات }ه يو£ وخت وشي نو د ولسمشرN انتخابات د سياسي ƒوندونو د شميرU له كمولو سره مرسته كوي . ولسمشران د لويو اغيزو Þƒ½I½رنه كوي او }ه دU توƒه د خا|لو ƒوندي غ¼يو له ©اكنT سره مرسته كوي . دا خبره خصوصي كسانو سره مرسته كوي “T هغو ƒوندونو ته ورƒ¾ شي “T د ولسمشرN ل|اره يو غ¶تلى كانديد لري او دغه ½ول داسـT جمهور ريسان يا ولسمشران توليد ك¼ي “T }ه قانون جو«ونكT جرƒه كT د ½يرو –وكيو ملات¼ ورسره وي . }ه همدU ½ول كه د ƒوندونو د كمزورN اند¶نه وي نو د ولسمشرN او قانون جو«ونكT جرƒT ل|اره }ه يو£ وخت انتخابات µايي }ه سيالM كT د ƒوندونو شميره لº ك¼ي او دا كار به }ه داسـT ½ول شوى وي “T د قانون جو«ونكT جرƒT د غ¼يو ©اكنT ته د انتخاباتو محدود سيستم هم نه وي كاريدلى .

د ولسمشر يا جمهور ريس بيا ©اكنT ته }ه اساسي قانون كT حد : د ولسمشرN }ه ½يرو اساسي قوانينو كT د ولسمشر د بيا ©اكنT ل|اره يو حد ©اكل شوى وي . له ١٩WS –خه تر ١٩٩S كال }ورU }ه هغو ¥ايونو كT “T د ولسمشرN ر‡يمونه فعاله و يوازU }ه سلو كT ١٨ داسـT ول “T د جمهور ريس }ه بيا ©اكنT يT كوم حد يا اندازه نه لرله (}ه دU كT له ١٩٧١ كال –خه و«اندU فلي|اين او د ١٩S٠ له منذ¦ويو كلونو –خه تر ١٩٩٠ مو كلونو }ورU د

دامنيكن جمهوريت هم و) }ه سلو كT اتلس نور بيا }ه داسT سيستمونو كT و “T لكه د متحدو ايالاتو ولسمشر }كT يوازU دوه ¥له بيا انتخابÞداى شواى . كه “يرU له دU كتاره هغه ولسمشران وباسو “T واردمخه خا|له دوهمه دوره كT دي او }ه دU حساب بيا انتخاباتو كT برخه نه شي اخيستى نو د ١٩WS –خه تر ١٩٩S }ورU د هغو ولسمشرانو شميره “T بيا انتخابيداى شواى }ه سلو كT يوازU ٢٨٠٣ وه . تر ١٩٩٠ مو كلونو }ورU د ولسمشر د بيا ©اكنT ل|اره د اساسي قانون تر ©ولو ½ير عام سيستم هغه و “T يو كس به يوه دوره له واكه ليرU }اتT كيºي “T بيا د سياMل ل|اره د دريدلو حق ومومي . له هغه راهيسته يو شمير هيوادونو (}ه ¥ان„¼U توƒه ارجنتاين او برازيل) خا|ل اساسي قوانين بدل ك½ي او د دوو دورو حد يT خا|ل ك½ى “T له ١٩W٠ مو كلونو –خه }ه متحدو ايالاتو كT موجود دى .

د ولسمشر د دورU ل|اره حدونه }ه دU مهم دي “T دوى د ولسمشر او رايه وركوونكيو تر من§ ا«يكو باندU اغÞز لري . }ه عمومي توƒه انتخابات تر ©ولو هغه µه لاره ƒÀل كيºي “T حكومتونه د رايه وركوونكو د ƒªو ل|اره كار كولو ته مجبوروي . اصولآ دوى بايد داسT كار وك½ي : }ه دU هيله وي “T د رايه وركوونكيو راتلونكى قضاوت به د تÞرو ك½و او يا اعمالو }ه بنسـ» وي ، سياست وال به د رايه وركوونكو ƒªT }سـT غوا«ي “T بيا و©اكل شي . خو دا يوه لانجمنه مساله ده “T ƒواكT انتخابات به كافي وي “T سياست وال دU هم دغه ½ول “ال “لند خا|ل ك½ي خو دا جوته ده “T كه “يرU انتخابات د سياست والو “ال “لند }ه يو£ نه يو£ ½ول بدلوي نو رايه وركوونكي بايد هغو كسانو ته سزا ورك½ي “T سم كار نه كوي او دا جزا }ه دU ½ول كيºي “T دوى له كاره ƒوµه ك½ي ، او هغو كسانو ته }ر بيا ©اكنT انعام ورك½ي “T µه كار كوي . دا دوا«ه خبرU د دU ل|اره مهمT دي “T حكومتونه د رايه ا“وونكو }ه ƒªه كار وك½ي . خو }ه اساسي قانون كT د دورU حد دغه ا«يكه شكوي “T رايه ا“وونكي µه كسان بيا و©اكي .

}ه لوم½ي سر كT دا منطق “T د كار ل|اره دU حد وي معقول دى . دا د دU ل|اره دي “T

ناسم كار كوونكي د خ|Tl واكمنM له دري¦ه }ه Tªƒ اخيستو واك كT له }|اT كيدو راوƒر¥وي . بT له شكه شواهد µيي "T هغه ولسمشران }ه برلاسي دري§ كT وي "T اساسي قانون ورته د بيا ©اكنT اجازه وركوي . له ۱۹R۰ –خه تر ۱۹۹۰ كال }ورU د ۲۲ هغو ولسمشرانو له كتاره "T د دورU حد ورته نه و يوازU شد|ºو }ه رµتيا ماتT وخو»ه (كه –ه هم اتو نورو بيا }ه يو£ نه يو£ دليل ونه غوµتل "T ¥انونه بيا كانديد ك¼ي) نو }ه دU حساب د واكمنو له ½lT –خه اته كسان بيا ©اكل شوي او شد|ºو ماتT خو»lT او د بيا ƒªلو "انس يT له ۱۰۳ –خه تر يو£ }ورU دى . د يادونT ل|اره }ه همدU موده كT د لوم¼يو وزيرانو يا صدر اعظمانو د بيا ©اكنT "انس له صفر اشاريه SS –خه تر يو£ }ورU و .

داسT µكاري "T كه اجازه ورك¼ل شي نو }ه واك كT شته ولسمشران د بيا انتخابيدو }ه لاره كT }ه يو£ ƒªور دري§ كT وي او له بل }لوه كه دوى ته له دU دري§ –خه د Tªƒ اخيستو "انس ورنه ك¼اى شي نو مجبوريºي "T كه رايه ƒªي كه نه –وكM }ريºدي . نو }ه دU حساب د ولسمشرN }ه سيستم كT بايد د واكمن كس د Tªƒ برخT ته غور وشي خو د اساسي قانون له خوا د حد ©اكل به ½يره –رƒنده وسيله وي "T دغه مساله }رU حل شي او µايي }ايله يT دا وي "T ½ير زيان ويني . ¥ينT نورU لارU هم µايي وي "T د ولسمشر د بيا انتخاب }ه برخه كT د هغه د ƒªو مخه ونيسي او دا كار داسT وشي "T د رايه وركوونكيو او ولسمشرانو تر من§ مستقيمه ا»يكه هم ونه شكوي . }ه مثالونو كT د انتخاباتو }ه كم|اين يا من¾و تر»و كT د مالي ل„¶تونو سخت نظم او لارU "ارU ، د من¾و تر»و ل|اره ملكي }يسT ، د خ|رندويو رسنيو ل|اره ازاده لار او د هغو ©ولنو غ¶تلي كول "T دغه كم|اينونه –اري . دا هغه وسيلT دي "T د ولسمشرانو د هغ¤ توان مخه نيسي "T له خ|lT –وكM –خه }ه Tªƒ اخيستو د بيا ©اكنT }ه برخه كT ناحقه ƒªه وانه خلي او }ه عين حال كT هغه خبره هم }|اT نه شي "T }ه µه كار كولو سره به د بيا ©اكنT هيله ورسره وي .